

RECENSIES

Het is te hopen dat deze vlugge toegankelijkheid inspirerend zal werken voor het tot stand brengen van een nieuwe - of althans een versterkende - impuls voor de institutionele geschiedbeoefening.

In de eerste afdeling van de publicatie vindt men de ietwat fatalistische vraagstelling: Heeft de instellingsgeschiedenis nog een toekomst? Deze vraag wordt onder meer behandeld door Gaudemet, Goubert, Gérin, Van Eenoo, respectievelijk voor de middeleeuwen, nieuwe en hedendaagse tijden. In diezelfde categorie worden echter ook reeds meer bijzondere research-aspecten aangesneden, onder meer door Blockmans, Uyttebrouck en Van Dievoet. Daartussendoor vindt men overzichten betreffende de huidige stand van het onderzoek, onder meer verstrekt door Baelde, Moureaux en Gilissen.

In een tweede afdeling wordt de typologie van de bronnen voor de institutionele geschiedenis behandeld. Voor de Bourgondische en de moderne tijden worden de gerechtelijke, financiële en administratieve bronnen beschreven door Van Rompaey, Douxchamps-Lefèvre, Arnould en Vanhemelrijck, terwijl de hedendaagse tijden door Gaus en Wouters worden bekeken. De middeleeuwen komen ook aan bod met gerechtelijke, financiële en administratieve bronnen, respectievelijk behandeld door Génicot, Vleeschouwers-Van Melkebeek, Vanderpijpen en Vandermaesen.

De derde afdeling behandelt de institutionele archieven vanuit het oogpunt van de archivaris en de navorser, zowel voor de hedendaagse als voor de vroegere periode. Vooreerst worden de algemene problemen van de nieuwste tijden aangesneden onder meer door Wyffels, Lory en Wils, terwijl de centrale, provinciale, lokale en juridische archieven worden behandeld onder meer door Thielemans, Devleeshouwer, Coppejans-Desmedt, Witte, Asaert en Notebaert. Voor de middeleeuwen en de nieuwe tijden vindt men in dit verband referaten van Gysseling, Marechal, Duvosquel, Buntinx, Despy, Dupont-Bouchat en Monballyu.

Al deze referaten werden nog eens ter sprake gebracht in de werkvergaderingen, waarvan de verslagen na iedere afdeling zijn afgedrukt (respectievelijk verzorgd door Van Nieuwenhuisen, Magits en Van Overstraeten). Op te merken valt dat een paar Franse specialisten, één Engelsman en slechts één Nederlands historicus een referaat hadden voorbereid; zodat het Belgisch karakter van de meeste referaten moet worden beklemtoond.

Uit al het hierboven meegedeelde blijkt wel duidelijk dat, niettegenstaande de drie aangehaalde probleemstellingen, het gepubliceerde materiaal zeer moeilijk is samen te vatten, ook al omdat bepaalde auteurs soms niet helemaal bij hun opdracht bleven of omdat de fractionering van de grote vragen niet altijd vlekkeloos werd doorgevoerd. Al bij al moet echter iedere objectieve waarnemer zeer gelukkig zijn én met het colloquium én met het gepubliceerde instellingenboek. Al wie in België in de verdere jaren zich voor institutionele geschiedschrijving zal interesseren, zal aan het Brussels colloquium van 1975 niet kunnen voorbijgaan.

M. Baelde

Consilium Magnum (1473-1973). Herdenking van de 500e verjaardag van de oprichting van het Parlement en Grote Raad van Mechelen. Colloquium (Brussel-Mechelen) (Brussel: Algemeen Rijksarchief, 1977, vii + 516 blz., 550 Bfr.).

Zoals de bovenstaande boektitel aangeeft werd in 1973 een colloquium gewijd aan het herdenken van de oprichting van het parlement van Mechelen in 1473. Op 8 december 1973 vond aldus in het justitiepaleis te Brussel een academische zitting plaats terwijl op de

daaropvolgende dag, 9 december 1973, te Mechelen een internationaal symposium werd ingericht in de lokalen van het gerechtshuis waarin de grote raad in de zeventiende en de achttiende eeuw zetelde. De neerslag van de activiteiten van deze dagen werd in een imposant verslagboek gepubliceerd, ordentelijk trouwens opgesplitst in twee delen, namelijk een eerste deel dat de herdenking te Brussel weergeeft (5-80) en een tweede deel dat de referaten van Mechelen bevat (81-477).

Het minder omvangrijke eerste deel behelst een zestal bijdragen waarvan slechts een tweetal de historische aspecten van de grote raad behandelen. Vooreerst is opgenomen de vulgariserende bijdrage van John Gilissen, 'Oprichting en ontwikkeling van het Parlement en de Grote Raad van Mechelen' (11-24) en vervolgens moet men de meer interne benadering citeren van J. Th. De Smidt, 'Rechtspreken, raadsheren en rechtspraak van Parlement en Grote Raad van Mechelen' (67-80). Vergelijkende artikelen handelen respectievelijk over 'Le Reichskammergericht' (prof. H. Coing) en over 'Le Parlement de Paris' (prof. P. C. Timbal). G. E. Langemeyer, emeritus procureur-generaal bij de hoge raad der Nederlanden en de Luxemburgse ere-procureur-generaal A. Huss, belichtten het parlement van Mechelen respectievelijk in zijn betekenis voor deze tijd en voor de toekomst van de huidige internationale gerechtshoven, met bedenkingen die ook historici en leraren zullen interesseren.

De hoofdbrok van het boek op zuiver wetenschappelijk vlak ligt natuurlijk in het tweede deel waarin eenentwintig referaten van zeer verschillende maar zeer interessante inhoud, zijn opgenomen. Uiteraard kan hierna slechts een kleine reeks bijdragen eventjes worden voorgesteld, waarbij dan uitsluitend de aandacht zal worden getrokken op de artikelen betreffende de Nederlanden. Een eerste reeks referaten in dit tweede deel werd geordend onder de hoofdtitel: 'Methoden en Problemen: De archieven van de hoogste rechtscolleges in Europa'. Naast bijdragen over het parlement van Parijs, van Dijon, van Orange en over het rijkskamergericht, vindt men er de studie van H. Bordewijk en F. C. Ketelaar, 'Het einde van de beroepen uit Holland op de Grote Raad van Mechelen en de archieven van het Hof en de Hoge raad van Holland'; C. M. G. Ten Raa bestudeerde 'Nicolas Everaerts et la jurisprudence du Grand Conseil de Malines' en A. H. Huussen belichtte 'Rechtspraak en Kartografie'. Dit deel wordt afgesloten door een methodologische reeks bijdragen, verzorgd door een Amsterdamse universitaire werkgroep, getiteld: 'Methodes de dépouillement des archives du Grand Conseil de Malines' (269-307).

De tweede reeks studies kreeg de hoofdtitel mede: 'Het beroep en de andere rechtsmiddelen in de procedure bij de hoogste rechtscolleges in Europa (XVe en XVIe eeuw)'. Naast bijdragen vooral over het rijkskamergericht moeten hier, - voor de Nederlanden steeds - vermeld worden: C. Douxchamps-Lefèvre, 'Note sur le ressort de la juridiction d'appel du Grand Conseil de Malines'; P. L. Nève, 'Maastricht tussen Brabant en het Rijkskamergericht'; J. Van Rompaey, 'De procedure in beroep bij het Parlement van Mechelen'; C. L. Verkerk, 'Evocatie in de Landen van Herwaarts-over tussen 1470 en 1540' en W. G. Ph. Wedekind, 'Quelques remarques sur les voies de recours auprès du Grand Conseil de Malines au 16e siècle'.

Samenvattend kan men dus wel stellen dat hier een zeer rijke oogst aan bevindingen betreffende de bijzonderste oude rechtscolleges is samengebracht. Zowel in het Nederlands, in het Frans als in het Duits zijn opvallende gegevens opgenomen. Het is hier dus de aangewezen plaats tenslotte nog de namen te noemen van het organiserend comité, namelijk de heren Langemeyer, Gilissen, Huss, Janssens, De Smidt, Godding, Goerens, Van Rompaey, Alexander en *last but not least*, met piëteit, prof. L. Th. Maes, die steeds met zo veel enthousiasme voor zijn 'Mechels' verleden, zich zo actief wist in te zetten.

M. Baelde